

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

JOLANTA FEDAK

DRP-X-0700-2-MW/11

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 21.01.2011

nr. 311.....podpis.....

Warszawa, 19 stycznia 2011 r.

SECRETARIAT
Biura Prac Senackich
wpłynęło dn. 21.01.11 zał.
nr 661.....podpis.....

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

W związku z oświadczeniem złożonym przez pana Wojciecha Skurkiewicza, Senatora RP, na 67. posiedzeniu Senatu, przekazanym pismem BPS/DSK-043-3201/10 z dnia 23 grudnia 2010 r., pragnę udzielić następujących informacji.

Ad. 1 Migracje są ze swej istoty zjawiskiem trudnym do uchwycenia za pomocą danych statystycznych. Mimo istniejącego formalnego obowiązku zgłaszania wyjazdu za granicę na pobyt czasowy, liczba osób która zgłosiła swój wyjazd w biurze meldunkowym wyniosła w końcu 2009 r. 68,8 tys. Wg szacunkowych danych GUS największa liczba Polaków przebywających czasowo zagranicą odnotowana została w 2007 r. – ocenia się ją na 2,27 mln osób. Pod koniec 2009 r. liczba ta wynosiła już tylko 1,87 mln (z tego 1,57 mln w krajach członkowskich UE) i była o około 340 tys. mniejsza niż pod koniec 2008 r. Jak wynika z raportu GUS¹, za zmniejszanie się liczby Polaków poza granicami kraju odpowiada zarówno znaczne ograniczenie wyjazdów z kraju jak i wzrost liczby powrotów z zagranicy, przy czym decydujące znaczenie miał tu światowy kryzys finansowy. Szacunki w oparciu o dane GUS/BAEL² pozwoliły określić rząd wielkości migracji powrotnych w 2007 r. na ok. 200 tys. osób. Zbliżona skala powrotów utrzymywała się przynajmniej do 2009 r. Obecnie pojawiają się sygnały mówiące o ponownym wzroście liczby wyjazdów i wyhamowaniu liczby powrotów.

Trudno na podstawie istniejących danych stwierdzić jaki jest dokładnie odsetek młodych ludzi wśród reemigrantów. Istniejące wartości szacunkowe uzyskane na podstawie danych BAEL/OBM³ mówią o ok. 54% udziale osób w wieku 20-34 lata w okresie 2002-

¹ GUS, *Informacja o rozmiarach i kierunkach emigracji z Polski w latach 2004-2009*.

² BAEL - Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności – prowadzone co kwartał przez GUS.

³ OBM - Ośrodek Badań nad Migracjami.

2008 r., przy czym największą grupę, bo liczącą 21,6% całości, stanowiły osoby w wieku 25-29 lat.⁴

Bardziej szczegółowe informacje na temat migracji zarobkowych do poszczególnych państw UE/EOG oraz Szwajcarii znaleźć można w przygotowywanej przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej dwa razy do roku „Informacji w sprawie zatrudnienia obywateli polskich w państwach Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Szwajcarii oraz obywateli państw EOG w Polsce”. Są one dostępne na stronach internetowych Ministerstwa – www.mpips.gov.pl, w dziale „Analizy i raporty”.

Ad. 2 Rada Ministrów uchwaliła Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2009-2011. KPDZ/2009-2011 określa działania, jakie należy podjąć w sferze zatrudnienia, odpowiadając na podstawowe obecnie wyzwanie, jakim jest zwiększenie aktywności zawodowej Polaków oraz na podstawowe zagrożenie jakim jest spowolnienie wzrostu gospodarczego wskutek globalnego kryzysu finansowego. W ramach obszaru priorytetowego „Sprawny rynek pracy”, zidentyfikowano działanie „Tworzenie polityki migracyjnej dla potrzeb rynku pracy”, w którym jednak nie wyodrębnia się zadania poświęconego powrotom Polaków z emigracji zarobkowej. Osoby powracające z niej mają bowiem takie same uprawnienia, jak pozostałe osoby nie mające w Polsce zatrudnienia. Oznacza to, że wsparcie publicznych służb zatrudnienia jest udzielane tym osobom odpowiednio do ich indywidualnych cech (np. wykształcenie, kwalifikacje, doświadczenie zawodowe), podobnie jak ma to miejsce w przypadku ogółu bezrobotnych i poszukujących pracy.

Tym niemniej, począwszy od 2008 r. podejmowane są działania, wypracowane przez Grupę Roboczą ds. Migracji Powrotnych działającą w ramach Międzyresortowego Zespołu do Spraw Migracji, mające na celu wsparcie osób powracających do kraju. W październiku 2008 r. wydany został „Powrotnik. Nawigacja dla powracających”, który w formie odpowiedzi na pytania omawiał w jaki sposób pokonać trudności formalne i administracyjne związane z powrotem. Utworzony został również serwis internetowy www.powroty.gov.pl, którego użytkownicy mogą znaleźć aktualizowane i pogłębiane informacje z „Powrotnika”. Istotną funkcjonalnością portalu jest też możliwość kontaktu z ekspertami (pracownikami administracji rządowej i doradcami EURES). Od momentu inauguracji portalu w dniu 24 listopada 2008 r. do 25 grudnia 2010 r. odnotowano łącznie: 2921 tys. odsłon portalu, 788 tys. odwiedzin na portalu, 594 tys. unikalnych użytkowników, 4708 udzielonych odpowiedzi na pytania. Podjętych zostało również szereg działań wspierających osoby, które podjęły decyzję o powrocie, m.in.: w zakresie pomocy w nauce dla dzieci reemigrantów, przeprowadzenia tzw. abolicji podatkowej czy zorganizowania szkoleń dla pracowników służb zatrudnienia, zajmującymi się pracą z reemigrantami.

Odnosząc się do kwestii rosnącej liczby absolwentów wyższych uczelni bardzo ważne jest, aby nie traktować tego faktu jako potencjalnego zagrożenia, a raczej szansę na cywilizacyjny rozwój Polski. Co więcej, dostępne dane wskazują, że absolwenci uczelni radzą sobie na rynku pracy lepiej niż ich gorzej wykształceni rówieśnicy. Dla przykładu stopa bezrobocia wśród osób w wieku 15-30 lat wyniosła w II kw. 2010 r. 17,7% w przypadku absolwentów wyższych uczelni i 36,2% w przypadku absolwentów zasadniczych szkół zawodowych. Problemem absolwentów wyższych uczelni wchodzących na rynek pracy jest przede wszystkim brak doświadczenia zawodowego, umiejętności pożądanых przez pracodawców i sieci kontaktów społecznych, na co odpowiedzią są takie instrumenty jak staże zawodowe, szkolenia czy też finansowe wsparcie na założenie własnej firmy.

⁴ Izabela Grabowska-Lusińska (red), *Poakcesyjne powroty Polaków*, Ośrodek Badań nad Migracjami, CMR Working Papers 43/101, maj 2010 r., s. 63.

Istotnym problemem jest także utrzymujące się niedopasowanie struktury istniejących kierunków studiów do potrzeb rynku pracy. W związku z tym, mając na uwadze poprawę sytuacji w dłuższym terminie, w ww. KPDZ/2009-2011, w ramach obszaru priorytetowego „Sprawny rynek pracy”, proponuje się działanie 1.1.14 – „Zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy”, wymieniając wśród tych kierunków: techniczne, matematyczne i przyrodnicze. Ponadto w ramach tego samego obszaru planowane są działania zmierzające do zwiększania roli wyższych uczelni w kształceniu ustawicznym (1.1.12) oraz doskonalące programy nauczania w szkołach wyższych i dostosowania ich do wymogów gospodarki opartej na wiedzy (1.1.13). Działania te koordynowane są przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Ad. 3 Powołując się na wyniki BAEL w III kwartale 2010 r. w porównaniu z III kwartałem 2009 r. odnotowano wzrost liczby osób pracujących o 183 tys. (do 16199 tys.) oraz wzrost liczby osób bezrobotnych o 223 tys. (do 1627 tys.).

W okresie styczeń-listopad 2010 roku do urzędów pracy wpłynęły informacje o 976,4 tys. wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. Było to o 73,8 tys. (o 8,2%) więcej niż w całym 2009 roku. Z ogólnej liczby zgłoszonych przez pracodawców wolnych miejsc pracy w 2010 roku, 54,6% (533,3 tys.) stanowiły miejsca pracy subsydiowanej. Również tutaj odnotowano wzrost w porównaniu do całego ub. roku – o 54,6 tys. tj. o 11,4 % (z poziomu 478,7 tys. w całym 2009 roku do 533,3 tys. w okresie 11-tu miesięcy 2010 roku). Zakładając w 2011 roku analogiczny jak w 2010 roku przyrost liczby wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, w 2011 roku do urzędów pracy zostanie zgłoszonych ok. 1056 tys. wolnych miejsc pracy.

Liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy w ciągu 11-tu miesięcy 2010 roku stanowi 36% napływu bezrobotnych do urzędów pracy w tym okresie. W 2009 roku zgłoszone oferty pracy pokryłyby zapotrzebowanie dla 29% nowo rejestrowanych bezrobotnych. Wzrost liczby wolnych miejsc pracy w porównywanym okresie przy spadku tempa wzrostu bezrobocia obserwowanego w ostatnich miesiącach br. w porównaniu do analogicznych miesięcy ub. roku pozwala przypuszczać, że w przyszłym roku udział wolnych miejsc pracy w stosunku do napływu bezrobotnych będzie wyższy.

Sprzyjają temu także korzystne tendencje zachodzące w gospodarce. W III kwartale 2010 roku produkt krajowy brutto wzrósł realnie o 1,3% w porównaniu z poprzednim kwartałem i był wyższy niż przed rokiem o 4,7%.

Ad. 4 Powiatowe urzędy pracy realizują projekty adresowane do bezrobotnych i osób pozostających bez zatrudnienia w ramach Priorytetu VI PO KL 2007-2013 - „Rynek pracy otwarty dla wszystkich”, który zakłada realizację 4 celów szczegółowych:

1. Zwiększenie zasięgu oddziaływania Aktywnej Polityki Rynku Pracy – oczekiwane efekty to objęcie wsparciem 45% zarejestrowanych osób bezrobotnych poszukujących pracy oraz objęcie 100% kluczowych pracowników Publicznych Służb Zatrudnienia szkoleniami realizowanymi w systemie pozaszkolnym;
2. Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób młodych - oczekiwany efekt jest objęcie pomocą wszystkich młodych bezrobotnych (15-24 lata) w ramach Aktywnych Polityk Rynku Pracy w okresie do 100 dni od dnia zarejestrowania;
3. Zmniejszanie bezrobocia wśród osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy (kobiet, osób długotrwale bezrobotnych, osób niepełnosprawnych, osób zamieszkujących na obszarach wiejskich) - oczekiwane efekty to: objęcie instrumentami rynku pracy oraz usługą szkoleniową: 50% bezrobotnych kobiet, bezrobotnych zamieszkujących na obszarach wiejskich i długotrwale bezrobotnych oraz 35% bezrobotnych osób niepełnosprawnych;

4. Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób starszych - oczekiwany efekt jest objęcie 40% starszych osób bezrobotnych (50-64 lata) instrumentami rynku pracy.

Powyższe wskaźniki zaplanowane na okres programowania 2007-2013 są sukcesywnie osiąmane poprzez obejmowanie projektami kolejnych grup bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy w kolejnych latach.

W ramach ww. Priorytetu VI realizowane są następujące przedsięwzięcia:

- Poddziałanie 6.1.1 – *Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy* – w ramach którego realizowane są projekty konkursowe kierowane m.in. do osób do 25 roku życia, osób niepełnosprawnych, osób po 45 roku życia, osób pozostających bez zatrudnienia łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich 2 lat. Obejmowały one m.in. organizację warsztatów oraz szkoleń z zakresu technik aktywnego poszukiwania pracy, wspieranie wolontariatu jako etapu przygotowującego do podjęcia zatrudnienia, promocja alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia, szkolenia oraz doradztwo dla kadr instytucji rynku pracy działających na terenie regionu.
- Poddziałanie 6.1.2 – *Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie*, w ramach którego realizowane były projekty konkursowe wyłącznie dla powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy służące wzmocnieniu i rozwojowi publicznych służb zatrudnienia w regionie m.in. poprzez szkolenia, zatrudnienie pośredników i doradców zawodowych, badania rynku pracy.
- Poddziałanie 6.1.3 - *Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych* (projekty systemowe powiatowych urzędów pracy) - w ramach tego Poddziałania realizowane są instrumenty i usługi wymienione w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy tj.: szkolenia, staże/przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, prace interwencyjne, przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, w tym pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanego z podjęciem działalności gospodarczej, doposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego.

Ponadto, powiatowe urzędy pracy mogą występować jako projektodawcy również w ramach innych Priorytetów i Działań PO KL:

- Działanie 7.2 - *Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej;*
- Działanie 8.1 - *Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie.*

W oparciu o sprawozdania z realizacji projektów dofinansowywanych z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetu VI PO KL urzędy pracy objęły wsparciem 182 752 osoby w 2008 r. oraz 239 107 osób w 2009 r. Wzrastające: liczba bezwzględna aktywizowanych bezrobotnych oraz odsetek aktywizowanych w stosunku do ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (12% w 2008 r. i 14% w 2009 r.), wskazują na rosnące zainteresowanie absorpcją funduszy strukturalnych oraz dobre przygotowanie PSZ do efektywnego ich wykorzystania.

Ad. 5 Zasadniczym problemem absolwentów wyższych uczelni, wchodzących na rynek pracy, jak zostało to już wskazane wyżej, nie jest brak wiedzy, a raczej doświadczenia zawodowego, praktycznych umiejętności oraz sieci kontaktów społecznych. Stąd największym zainteresowaniem cieszy się wśród nich możliwość odbycia stażu zawodowego u pracodawcy. Obecnie obowiązujące przepisy stwarzają możliwość organizacji dwukrotnie dłuższych staży dla młodzieży (do 12 miesięcy) w porównaniu z osobami dorosłymi (do 6 miesięcy).

Odnosząc się do kwestii korzystania z istniejących możliwości szkoleniowych, należy podkreślić, że absolwenci wyższych uczelni należą do tej kategorii osób bezrobotnych, która

najchętniej korzysta z możliwości dokształcania się i jest najbardziej aktywna w tym zakresie. Obecnie oferta urzędu pracy w zakresie usług szkoleniowych, obejmuje:

- 1) skierowanie na **szkolenie** do instytucji szkoleniowej, opłacenie kosztów szkolenia i wypłacanie stypendiów uczestnikom szkoleń; w przypadku skierowania na szkolenie w tzw. trybie indywidualnym (ze wskazania bezrobotnego) możliwe jest sfinansowanie kosztów szkolenia do wysokości 300% przeciętnego wynagrodzenia;
- 2) **sfinansowanie kosztów egzaminów** oraz kosztów uzyskania **licencji** - do wysokości 300% przeciętnego wynagrodzenia;
- 3) **sfinansowanie kosztów studiów podyplomowych**, do wysokości 300% przeciętnego wynagrodzenia, oraz - po nowelizacji - wypłacanie stypendiów uczestnikom tych studiów;
- 4) udzielenie **pożyczki** na sfinansowanie kosztów szkolenia - do wysokości 400% przeciętnego wynagrodzenia.

Dostępne dane pozwalają ocenić efektywność ww. usług tylko w ujęciu globalnym. Ogółem w 2009 r. przeszkolono 163 736 osoby, z czego 24% była w wieku 18-24 lata, a 34% w wieku 25-34 lata. Z ogólnej liczby przeszkolonych 34% podjęło pracę w okresie do 3 miesięcy po ukończeniu szkolenia. Wskaźnik ten jest niższy o 4,6 punktów procentowych w porównaniu do 2008 r., co wskazuje, iż wraz z trwającym kryzysem gospodarczym coraz trudniej było o miejsca pracy dla osób przeszkolonych, przy czym podobnie jak w latach ubiegłych bardziej efektywne były szkolenia wskazane przez bezrobotnego. Najwyższą efektywność, bo aż 65% zatrudnionych na 10 800 przeszkolonych, wykazały szkolenia z zakresu zarządzania i administrowania. W przeliczeniu na wydatki poniesione z Funduszu Pracy, koszt zatrudnienia uczestnika szkolenia wyniósł 6 800 zł.

W roku 2009 studia podyplomowe dofinansowywane z Funduszu Pracy rozpoczęło 3124 osób, dla porównania w 2008 r. – 222, w 2007 r. – 184, zaś w 2006 r. – 125. Odsetek osób, które w trakcie dofinansowanych studiów podyplomowych, lub do 3 miesięcy po ich ukończeniu, podjęły pracę wynosił: w 2006 r. – 26,4%; w 2007 r. – 28,8%; w 2008 r. – 38,7%, zaś w 2009 r. 25%, co również wskazuje na silną korelację z koniunkturą na rynku pracy.

MINISTER

Jolanta Fedak